JÁKOBŮV NÁVRAT

Původ materiálu
Marta Sedláčková
Pořadí v lekci
15

Ž 72,5- Budou se tě bát, dokud bude slunce, dokud potrvá měsíc, po všechna pokolení.

1. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

-**příprava na setkání s Ezauem** - při návratu do zaslíbené země nečeká Jákoba otevřená náruč, nýbrž prožívá čím dál větší úzkost. Rozpoznává nesamozřejmost své další perspektivy i nutnost nasadit sebe sama v riskantních zápasech víry. Takto zápasí se strachem ze svého rozhněvaného bratra i s Hospodinem. Hospodinovi poslové ho zastaví ještě před vstupem (Gn 32,2-3) – jako by mlčky připomněli celou neslavnou minulost, která se teď opět vynořuje. Vzápětí na to se Jákob dozvídá, že Ezau mu jde vstříc se 400členou „ochrankou“. Ve chvílích ohrožení a krajní nejistoty padá na Jákoba bázeň (v. 8). V bázni se učí spolehnutí na Hospodina – a zároveň neutíkat z boje.

V modlitbě předkládá svou „nezasloužilost“ (32,11), svůj strach i důvěru v platnost Božích slibů:*JÁ se bojím (v. 12) - ale TY jsi řekl (v. 13)*. Obavy o život se učí zvládat riskantním spolehnutím na Boží věrnost. Zároveň zápasí o obnovení vztahu se svým bratrem: nepředvádí, jak se vzmohl, nýbrž nazývá sebe sama „služebníkem“ (dosl. otrokem - 32,5.21). Dary, které posílá, jsou znamením, že se o ovoce požehnání chce dělit – že rozumí svému postavení požehnaného tak, že skrze něj má do světa okolo plynout sdílení a pokoj. Zejména pak zdůrazňuje, že jde o obnovu vztahu (bratrství) tváří v tvář včerejšímu nepříteli (v. 21 dosl. zní *„Přikryji - TVÁŘ JEHO darem, ubírajícím se - před TVÁŘÍ MOU, a poté pak - uzřím - TVÁŘ JEHO; snad přijme/unese - TVÁŘ MOU.*“ – srv. pak s 33,10- *viděl jsem TVOU milostivou TVÁŘ - a to je, jako bych viděl milostivou TVÁŘ BOŽÍ.*") Součástí tohoto záměru je i taktika, jak obdarovat – rozděluje dary na menší „zásilky“, kterými chce postupně oblomit Ezauovu zlobu. Jákob nehraje „divadélko“, bez něhož by se to nakonec stejně obešlo, protože po aktu smíření se bratři rozcházejí každý do jiného sídliště - Ezau do Seír, a Jákob do Sukót. Usmíření není jen soukromá záležitost dvou dosud znepřátelených bratří. Veřejný charakter této slavnosti má pedagogický účinek na ostatní přihlížející a je základem pro další soužití dvou národů, základem, k němuž se mohou vracet.

- dělení majetku -Jákob se netřese se strachy, ale rozděluje své bohatství na dvě části: majetek, který může dát jako oběť na usmířenou Ezauovi, a druhou část, která zůstane zachována, tzn. jeho rodina a též skot a brav. Dělení ovšem vypadá zároveň jako obětní dělení – jako by rozpůlil na způsob oběti (Gn 15) celé společenství a očekával, že Hospodin obnoví svou smlouvu – scelí to, co patří k sobě. Modlitba a rozhovor to dotvrzují (v.10n). Své odhodlání k oběti smíření s Ezauem vyjádří i tím, že v noci přebrodí se všemi svými nejbližšími potok Jabok a již není kam utéct před případným Ezauovým hněvem.

- zápas u Jaboku -Místo Ezauova útoku dojde k jinému zápasu. Jákob ho bojuje v osamocení. Neznámý protivník jako by v tu chvíli zastupoval všechny, které kdy Jákob v životě podrazil... Po dlouhém boji Jákob rozpoznává, že zápasí se samotným Hospodinem a žádá ho o požehnání. Je to smělá prosba, ale ne nepřípadná – co jiného od Hospodina žádat? Tento příběh ukazuje, co všechno je vtaženo do zápasu s Hospodinem, stojí-li v něm člověk s „bázní a třesením“. Poznává svou vinu, touží po smíření a zároveň prosí o požehnání. Jákob vychází z tohoto boje poznamenán dvojím způsobem: dostává nové jméno: Izrael, tj. bojuje Bůh. Už nebude úskočný, tj. Jákob. Teď kulhá a tedy i vnějšně je naznačena jeho změna, již nemůže tak „svižně uskakovat“ – nestává se tedy bezhříšným.

- jaké je tvé jméno?(32,28) – v této otázce se setkávají všechny dosavadní charakteristické momenty Jákobova příběhu:*Vpravdě je jméno jeho Jákob (Úskočný, Podrazák)*!“ křičel podvedený Ezau (27,36). Když Jákob své jméno vysloví, zároveň vyznává – jsem – Podrazák. Nové jméno od neznámého protivníka snímá z Jákoba vinu minulosti a staví před něj nový program – Izrael, tj. Zápasí Bůh (srvn Oz 12,5). Z jeho příběhu vyvstává jako skutečně nosná linie zápasů víry – zápasů o věrnost Bohu a Božímu „programu“ (tj. jménu Izrael). Na této cestě se pak stane skutečným požehnáním pro druhé.

- slunce mu vzešlo– (32,32) asociuje požehnání, které nad člověkem vzchází jako slunce ("osvěť Hospodin tvář svou nad tebou..."). Jákob-Izrael jde na svou další pouť jako ten, který se probojoval k poznání, že se má stát požehnáním (pomocí pro druhé), tak jak to bylo zaslíbeno Abrahamovi ("Staň se požehnáním!“ Gn 12,2). Proto se vzápětí dělí s bratrem (33,11 - vezmi si ode mne požehnání) a proto na konci svých příběhů svrchovaně a prostě „předává svou zvěst o požehnání“ faraónovi, nekoří se mu, ale žehná mu 47,7-10 – tak mu připomíná jeho úkol.

- dar(33,10) – není prostě pozornost – ale výraz vděčnosti Bohu, který úzce souvisí s naším vztahem k bližnímu – bratru. Tento dar přinášeli bratři Kain a Abel (Gn 4,3) – bez toho, aby v jejich vztahu vládlo skutečné bratrství. Proto Ježíš potom řekne, že se máme vrátit od oltáře, než dar Bohu dáme – a máme se předtím smířit s bratrem (Mt 5,23nn). Pročištěný vztah k Bohu je vždy základem pravdivého bratrství a ochoty ke smíření.

- rozchod bratrů– smíření nezahlazuje zásadní rozdíl v duchovní orientaci obou bratří. Jákob ví, že se nesmí k Ezauovi přidat, „splynout“ s ním, a s orientální zdvořilostí mu to dává najevo. Jejich rozdílnost proznívá i z názvů cíle jejich další cesty – nezkrotný lovec Ezau odhřmí do pohoří Seír ("Zarostlého"), na „edomská pole“ – tedy do „Červené země“, kde člověk neposlouchá „hlas Boží“, ale „hlas krve“. Jákobovou další zastávkou se stane Sukót, tj. „stánky“. Jákob jde cestou poutníka, který ví, že nikde nesmí zakotvit natrvalo, a vyhlíží naplnění Božích zaslíbení.

2. úskalí textu:

- při výkladu je třeba pečlivě rozlišit „bázeň“ a „strach“. Bázeň před Hospodinem je otřásající zkušenost, v níž člověk zjišťuje, jak nesamozřejmé je Boží vyvolení, darovaná perspektiva, dary požehnání. Tato otřásající zkušenost pročišťuje víru – a umožňuje odvážně zápasit s vlastním strachem, spoléhat na Boží zaslíbení, nést ovoce požehnání pro druhé a usilovat o smíření se znepřáteleným bratrem. Rutinní náboženství se naproti tomu zajímá hlavně o vlastní prospěch. Řešení, které bolí, se spíše vyhýbá – a ještě se přitom dožaduje Boží pomoci.

- dětem by nemělo uniknout, že požehnání je i dnes významnou součástí života víry. Požehnání není rozžehnání se s někým, ani rodinný liturgický úkon, bez něhož se obejdeme. Požehnání slyšíme každou neděli v kostele. Není to blahopřání ani natankování benzínu na cestu. Požehnání nás ujišťuje, že žijeme v přítomnosti Boží a že Bůh nám jde v Kristu vstříc. Požehnání nás ujišťuje, že žijeme v silovém poli Boží působnosti, a proto jsme blízko Bohu a on nám.

- mechanismus lidského žehnání je srozumitelný např. na snaze mladého fotbalisty, kterého pochválí fotbalový mistr. Na tuto chvíli začínající adept nikdy nezapomene a žije z ní a hraje, jako by mezi diváky byl ten, který ho pochválil. Modelovému popisu mechanismu působení lidského slova, popř. požehnání ovšem schází „bázeň“ – „přesah“ ke slovu, které přichází od Boha a které přijímáme s bázní a pak i s radostí. Boží řeč přichází, kdy chce a ke komu chce: Duch kam chce, věje. Nevsugerujte dětem moderní pověru, že slovo je jen slovo a tedy slabé, bezvýznamné, tonoucí v záplavě informací.

- Jákobovu bázeň a tíseň (32,8) nemusíme interpretovat pouze jako strach a obavy (tak BD i CBL-SZ). Jákobovo jednání vypadá sice jako opatrnická příprava na setkání s nepředvídatelně jednající skupinou čtyř set mužů. Jákobovo vyznání viny však spíše odpovídá jednání těch, kteří pociťují bázeň před Hospodinem. Překročení potoka Jabok svědčí o jeho ochotě vydat se zcela Ezauovi. Jákob si uvědomuje, že závažnost smíření je větší než veškerý majetek a vlastní život, proto pak jde první (33,3).

- příběh sice vypráví o dvou bratrech, ale i dvou národech – o Izraeli a Edomcích. Nevzbuzujte však v dětech dojem, že Jákob vybojoval pro Izrael požehnání na „věčné časy“. Babylonské zajetí usvědčuje takové spoléhání z bláhovosti. Požehnání opravdu není protekce nebo nezadržitelný rozvoj k stále lepším zítřkům. Požehnání pro tento svět muselo být znovu obnoveno v Ježíši Kristu, ale ani ono není nějakou automatickou mocí, která nás zdokonaluje a nám nezbyvá než k tomu přitakat. Takovýto mystický vzestup světa i člověka je omylem často velmi zbožných lidí, kteří netuší, že i skrze chatrného Jákoba přichází Boží požehnání.

pomůcky:

- obrázek Zd. Šorma - č. 15

- fotografie zápasníků

5. motivační uvedení do příběhu:

Otázka promladší věk:

Máte strach, když provedete něco špatného? Co ten strach pomůže překonat? Kdy to zas bude v pořádku?

Otázka prostřední a starší školní věk

Jak jedná člověk, když jedná ve strachu? - obětavě nebo prospěchářsky? Myslí na sebe – nebo na druhé? (Děti už mohou mít zkušenost, jak strach spoutává, znemožňuje skutečně perspektivní řešení, svazuje, atd.)

6. osnovy vyprávění:

a) poznámky a osnova promladší školní věk:

Vyjděte z navržené motivace. Nebojte se ukázat Jákoba jako toho, který se bojí. Zápasí však se svým strachem – a o nové uchopení Boží věrnosti – a nakonec se smíří i s bratrem. Pořadí biblického příběhu, kde se jednotlivé motivy překrývají, můžete pro mladší děti porovnat do souvislejšího vyprávění.

I. Motivace

II. Jákob se dozvídá, že mu jde vstříc Ezau s ochrankou

III. Jákob neutíká, ale modlí se, vyznává své obavy, učí se znova spoléhat na Boží věrnost

IV. Jákob dostává nové jméno Izrael

V. Jákob jde vstříc svému bratru a nalézá smíření

- nebo vyprávějte podle BD úloha č. 12:

I. Jákob se vrací s celou rodinou zpět do země zaslíbené

II. Jákob posílá posly k Ezauovi, Ezau jde naproti se čtyřmi sty mužů

III. Jákobova příprava na setkání s Ezauem – rozdělení majetku a modlitba

IV. Jákob posílá Ezauovi dary na usmířenou

V. Jákob dostává od Hospodina nové jméno

VI. Usmíření bratří – Jákob žádá o odpuštění

b) poznámky a osnova prostřední astarší školní věk:

Motiv zápasu spojte výrazněji s otázkou přístupu k požehnání. Představte Jákoba jako toho, který se naučil neschovávat se už za druhé (za matku, za masku Ezaua), ale sám za sebe se staví před Boha i před svého bratra. K tomuto vyprávění slouží i navržená motivace.

I. Motivační rozhovor

II. Ezau jde naproti se čtyřmi sty mužů – hrozba nebo příslib smíření?

III. Bázeň Hospodinova připravuje Jákoba na setkání s Ezauem tváří v tvář ochota obětovat majetek, vyznání viny

IV. Jákob posílá Ezauovi dary na usmířenou

V. Jákob sám za sebe podstupuje noční zápas – dostává od Hospodina nové jméno i požehnání

VI. Jákob jde vstříc Ezauovi

VII. Smíření bratrů

VIII. A přece jde každý svou cestou

I. JÁKOBOVY NERADOSTNÉ VZPOMÍNKY

Jákob sedí na zemi, hlavu má v dlaních. Jen co se rozloučil s Lábanem, má novou starost. Čeká ho další zkouška. Bude muset setkat se svým bratrem Ezauem. Jak to vlastně tenkrát bylo… Neradostné vzpomínky se honí za Jákobovým zachmuřeným čelem. Dobře ví, že ve svém životě dost často jednal podle svého jména. Ano, je Úskočný, hrál nečestně, jednal podle, byl podrazák. Teď mu to Ezau může vrátit. Právo by na to měl. Jákob má strach. Nebude se Ezau mstít? Co bude? Co mám dělat, ptá se Jákob sám sebe.

II. JÁKOB SE CHCE SMÍŘIT

Jákob vstává, už ví, že teď bude muset jednat sám. Už není moc místa na uskakování. Setkání s Ezauem za něj nikdo nevyřídí. Rozhodl se. „Hej, služebníku, vezmi si věci na cestu a vydej se do Seíru, na Edómské pole, a vyřiď Ezauovi, že se vracím. Rád bych získal jeho přízeň, ač jsem jen otrok a vůbec si to nezasloužím.“ Poslové s pokornou zprávou pro Ezaua se vydávají na cestu. Ale brzo jsou zpátky: „Potkali jsme ho! Už ti jde naproti, má s sebou čtyři sta mužů!“

„Ach ne! Chtěl jsem se přece smířit. Chci se smířit. Jenže, bude se chtít smířit i Ezau? Má s sebou čtyři sta mužů. Vždyť to může znamenat také boj.“ Jákob dělí všechen svůj majetek na dvě části, na dva tábory. „Jestli přijíždí, aby v hněvu všecko pobil, třeba se jeho hněv zastaví o první tábor, vezme si majetek a uspokojí se. Ostatní v druhém táboře budou moci utéct. Třeba pak s ním bude přeci jen řeč.“

III. JÁKOBOVO ROZMLOUVÁNÍ S HOSPODINEM

Dříve než se Jákob uloží ke spánku, modlí se. „Hospodine, já vím, že si tě vůbec nezasloužím. Ty se o mě staráš, i když jsem padouch. Byl jsi mi vždycky věrný. Řekl jsi mi, abych se vrátil domů. Slíbil jsi mi, že se mi dobře povede, že budu mít potomstva jako písku v moři. Už mohu vidět, jak se tvé zaslíbení začíná naplňovat. Na cestě tam jsem Jordán překračoval jen s holí, teď se vracím a mám ženy, děti, majetek. Hospodine, mám taky strach. Zachraň mě i mou rodinu. Bojím se, že nás Ezau všechny zabije. Je mi smutno, chtěl bych, abychom byli zase bratři. Hospodine, prosím, pomoz mi!“

IV. JÁKOBOVY DARY

Druhý den vybírá Jákob ze svého majetku krásná zvířata, shání je do stádeček a říká svým služebníkům: „To bude dar na usmířenou pro mého bratra Ezaua. Teď jděte, každé stádečko zvlášť, a až potkáte Ezaua, řekněte mu, že Jákob, jeho otrok, mu to posílá jako dar na usmířenou. A že jdu hned za vámi. Moc rád bych se s ním setkal v míru.“ Služebníci se stády odcházejí.

V. JÁKOBŮV URPUTNÝ BOJ

„Přebrodíme potok,“ říká navečer Jákob, „nic jiného nezbývá, teď už musíme jít Ezauovi naproti.“ A vede celou svou rodinu i stáda přes potok. Když všichni ulehli, Jákob se ještě prochází kolem potoka. Najednou ho někdo praštil. Jákob se ve tmě brání, nechce se dát tak lehce. Zápolí tam na břehu dlouho, boj je to úporný a vyrovnaný. Ani jeden se nechce vzdát. A tu útočník jakýmsi chvatem vykloubí Jákobovi nohu v kyčli a udýchaným hlasem křičí: „Už mě pusť, už svítá, vyšla Jitřenka.“ Jákob bolestí skoro nemůže, ale tak lehce útočníka nenechá jít: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš!“

O požehnání se tu vede boj. Jákob už ví: o požehnání se musí usilovat i bojovat. Ale ne úskokem, podvodem, zradou. Trvalo mu to dlouho, než dospěl k tomuto poznání. Jeho cesta nebyla jednoduchá a rovná. Teď už začíná chápat, jak to s požehnáním je. Kdysi si možná požehnání představoval tak, že Bůh udělá to, co si já naplánuji. Nebo že se požehnání dá ukrást. Teď, když se tu v zápase objímá s tím neznámým, už ví, že požehnání není jen majetek a mnoho dětí a úspěch. Teď už ví, že je to především Boží přítomnost. Bůh se mnou. Bůh, který mě podpírá a který mi dá i sílu smířit se s bratrem.

VI. JÁKOB - IZRAEL

„Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš!“ „A jak se jmenuješ?“ „Já jsem… Jákob.“ „Dám ti lepší jméno. Jméno, které se hodí k požehnání. Nebudeš už úskočný a podvodník. Budou ti říkat Izrael. To znamená „zápasí Bůh“. Zápasil jsi s kdekým, s Bohem, s lidmi, se sebou. A obstáls, ano, to jméno se k tobě teď hodí lépe.“ „A ty jsi kdo, jaké je tvoje jméno?“ „Proč se ptáš?“ usmívá se najednou neznámý. „Pojď, vložím ruce na tvou hlavu a požehnám ti.“

„Jákobe, Jákobe, co se ti stalo, vždyť nemůžeš chodit!“ běží Ráchel k Jákobovi, už ho šla hledat. „Já… stalo se něco zvláštního, Ráchel, já jsem… viděl Hospodina. Já jsem se s ním dokonce pral, nevěděl jsem, že to je on. Celý život jsem chtěl, aby mi byl Hospodin nablízku a dneska jsem to zažil. Myslím, že s tou nohou si to budu pamatovat do konce života. A Ráchel, představ si, já… já jsem dostal nové jméno. Už nemusím být Jákob! Teď už se jmenuju Izrael.

Zápasí Bůh. Že je to krásné jméno? Bůh zápasí, víš, je v tom něco… že už se nemusím protloukat sám. Vím, že On bude vždycky se mnou, že bude na mé straně. Ono to asi také znamená, že se někdy bude se mnou bude i prát… Já jsem moc šťastný, Ráchel! Jako by nad mým životem vyšlo sluníčko. Jé, podívej, opravdu vychází! Podej mi ruku a pomož mi, prosím, vůbec nemůžu chodit.“

VII. BŮH ZÁPASÍ – BŮH SMIŘUJE

Pak se Jákob rozhlédl a v dálce uviděl sloup prachu. Věděl, že se k němu blíží Ezau se čtyřmi sty muži. Ještě rychle rozdělil a seřadil rodinu tak, aby milovaná Ráchel s Josefem byli až na konci.

Sám, opírá se o hůl, jde Jákob před svou rodinou vstříc Ezauovi. Proti strachu si opakuje své nové jméno: „Izrael, zápasí Bůh“. Před Ezauem se sedmkrát pokloní. Než stačí říct slovo, už je Ezau u něj a… Jákob se přikrčí, asi čeká ránu. Jenže Ezau ho obejme, skočí mu okolo krku, políbí ho. Pak už oba pláčou. „Brácho!“ „Ezaue!“

„A co je to tady za zástup?“ rozhlíží se Ezau po ženách a dětech, které pomalu přicházejí až k objímajícím se mužům. „To je moje rodina.“ „A Jákobe, co byl ten tábor, se kterým jsem se setkal?“ „To je pro tebe, dar na usmířenou.“ „Ále, nech si to. Mám svého majetku dost.“ „Ne, Ezaue, prosím, myslím to s tím smířením vážně. Jestli ty taky, vezmi si, prosím, ten dar. Hospodin mi ve všem požehnal, tak bych se s tebou rád podělil.“ „Dobře tedy, děkuju ti. Pojď, můžeš jít se mnou, tam kde já bydlím.“

Jákob však odmítá. „Nezlob se, ale nepůjdu s tebou. Jsem rád, že jsme se setkali. Mohli jsme se spolu smířit. Ale každý máme svou cestu. Buď s Bohem, bratře. Jsem moc rád, že ti můžu zase říkat bratře.“

MODLITBA

Díky Bože, že jsi s námi. Že s námi zápasíš, že nás zraňuješ a tím léčíš. Chválíme tě za to, že nám žehnáš. Dáváš nám sílu ke smíření, otevíráš nám oči pro nové cesty a možnosti. Díky, že smíme říkat lidem okolo „bratře“, „sestro“. Díky za tvou přítomnost. Amen

6. podněty pro rozhovor:

- Je rozdíl mezi zapomenutím a odpuštěním?

- Je čas nejlepší lékař? V jakých případech ano?

- Izrael, tj. bojuje Bůh. Jak si představujete Boží boj: - nic nemusíme dělat, ono nám to spadne samo do klína; - stane se nějaký zázrak; - naši nepřátelé budou pokořeni a my se budeme mít dobře; - budem žít mezi lidmi a budem prožívat podobná trápení a těžkosti; - budeme prožívat to, co ostatní, ale některé věci nás nebudou trápit; budeme odmítat nespravedlnost, protože nás k tomu něco volá; - poznáme odpovědnost za sebe i za druhé; prožijeme radost i úzkosti, ale nebudeme se naříkat a nadávat; - Bůh nás vyzbrojí účinnějšími zbraněmi (účinnějšími než atomové) a zvítězíme nad nepřáteli aj. Zkuste vymyslet další možnosti, jak si představujete boj Boží, a zkuste zjistit, co si o tom myslí Ježíš.

- V Mojžíšových knihách čteme často ujištění: „Hospodin bude bojovat za vás a vy bude mlčky přihlížet (Ex 14,14 aj.) - Kristus také něco vybojoval za nás – nemůžeme k tomu nic přidat a můžeme to jen „mlčky“ přijmout – ale nemůžeme o tom mlčet, tak jako nemlčeli učedníci.

- Znáte písničku Bojujte, bojujte dál – má něco společného s bojováním Božím? (Bojujte však pomstu nechte Pánu aj.)

- Jákobův boj o smíření a požehnání ukazuje, že o odpuštění žádá jen: slabá povaha – slaboch; kdo si dovede šikovně přichystat ústupovou cestu; vychytralý, kterému na tom zas tolik nezáleží; kající, který ví, že bez smíření nelze žít a prosí o něj; „filmově-seriálově“ upištěný, aby tím získal nějakou další výhodu pro další okamžik; sledující nějaký vyšší cíl; ten, kdo má strach, aby ho lidé nepomlouvali, že neví, co se sluší; lhostejný, na něhož tlačí kamarádi nebo rodiče a sourozenci.

- Zznáte nějakou postavu z filmu, která žádá o odpuštění - z jakých důvodů?

- Není v požádání o odpuštění něco pokořujícího? Nenaznačuje to i Jákob tím, když se označuje za služebníka? Vyžadoval Ezau takové pokoření?

- Uveďte příklady pokoření vynuceného násilím. Co to znamená jít do Canossy? (boj o primát mezi papežem Řehořem VII a německým císařem Jindřichem IV – jednalo se v zásadě o spor, kdo má právo jmenovat a dosazovat biskupy a opaty do jejich úřadu. 1O77 jde císař kajícně do Canossy, kde se setkává s papežem a dostává rozhřešení v lednu 1077)

- Co je opakem odpuštění?

Odkaz na pracovní list
15 Jákobův návrat
15 Jákobův návrat - st
Odkaz na píseň
Moc předivná (EZ697)
Někdo mě vede za ruku, když bojím se jít tmou

Svaté Boží požehnání buď nyní i vždy nad námi

Ježíši, Pane můj (BTS39)

Bojujte, bojujte dál, pohleďte jen, v dálce svítá

Vím, Pane, sám (SV371)

Odpusť (EZ688)

Cílová skupina

Školní

Katechetické cykly

Pozvání na cestu Starý zákon 1

Biblický odkaz (kat)

Genesis 32,4–31

Genesis 33,1–17